

Opgroeien tijdens de Tweede Wereldoorlog 'Ik heb gelukkig nooit bloembollen hoeven eten'

Herinneringen Jodenvervolging, oorlogsgeweld en voedselschaarste: ook in Amsterdam-Noord liet de Tweede Wereldoorlog diepe sporen na. Al waren er zeker ook momenten dat het leven ogenschijnlijk gewoon doorging. Harry Sablerolle (81) deelt zijn oorlogsherinneringen. "Ik hoorde het gegier van de vallende bommen."

Het uitbreken van de oorlog

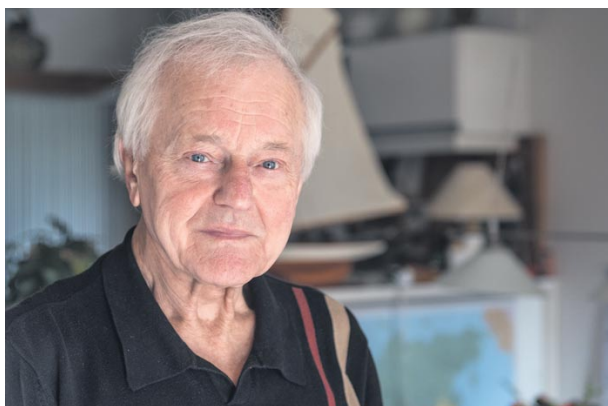
Op 10 mei 1940 vielen de Duitsers Nederland binnen en begon voor ons land de Tweede Wereldoorlog. Harry Sablerolle woonde op dat moment als 6-jarige met zijn ouders in de Eksterstraat. "Noord was in die tijd een rustig, landelijk dorp. Onze bovenbuurman was een van de weinigen die een auto had, omdat hij op Schiphol werkte. Op een dag zag ik dat daar een kogelgat in zat. Zo wist ik dat het oorlog was."

Jodenvervolging

Ruim honderduizend Nederlandse Joden vonden tijdens de Tweede Wereldoorlog de dood in een van de Duitse vernietigingskampen. In Amsterdam-Noord gebruikten de Duitsers Asterdorp als doorgangskamp. Harry Sablerolle: "Mijn moeder had een vriendin in de Oleanderstraat. Zij was getrouwd met een joodse kleermaker, Nico Agsteribe. Een aardige man. Op een gegeven moment moest hij zich melden bij het station, voor transport naar kamp Westerbork. Hij is nooit meer teruggekomen."

Het dagelijks leven

Harry Sablerolle ging gedurende de hele oorlog naar de lagere school, de Nicolaaschool aan de Buiksloterweg. "In de MULO naast onze school waren 'moffen' gelegerd. Soms zag ik ze paraderen met blote borst, de benen hoog gestrekt opzwaaiend. Aan het begin van de Meeuwenlaan, bij de ADM, lag een hospitaalschip, waar Duitse soldaten kwamen voor een korte 'vakantie'. Als jongetje kreeg ik daar wel eens een stukje 'kuch', een soort brood. Het leven ging in grote lijnen gewoon door. We voetbalen bij het Spreeuwenpark tot het donker werd. Alleen's nachts hoorde je steeds het geluid van overvliegende vliegtuigen. Een continu gebrom. Vaak deed ik mijn kussen op mijn hoofd om toch nog een beetje te kunnen slapen."

Harry Sablerolle | Foto Alphons Nieuwenhuis

Brug van gemeenteponten in 1945 | Foto Sem Presser via collectie Historisch Centrum Amsterdam-Noord

Het bombardement

Op 17 juli 1943 bestond de Sint Ritakerk aan het Hagedoorplein vijftienvijftig jaar. Honderden mensen, onder wie veel kinderen, vierden het jubileum met een grote eucharistieviering. Uitgeremd die dag wilden de geallieerden de vliegtuigfabrieken van Fokker bombarderen, maar het ging mis. De bommen belandden op de overvolle kerk en er vielen elf doden, onder wie vier kinderen. Harry Sablerolle was op dat moment in de kerk. "Ik hoorde het gegier van de vallende bommen en daarna de gebrandschilderde koorramen die met luid geraas kapot vielen. Ik dook in een reflex onder het bankje voor me. Toen ik opkeek, was het pikkedonker. Ik hoorde overal mensen krijsen. Ik klauterde over de banken en het puin om naar buiten te komen. Ik werd onderweg nog ondersteboven gelopen door een hysterische vrouw, die wild met haar armen zwaaide. Ik ben huilend naar huis gelopen. Om bij te komen, ging ik net als veel kinderen uit Noord een paar maanden naar een gastgezin in Lutjebroek. Sinds het bombardement ben ik een stuk angstiger. Ik kan niet tegen

Fazantenweg in puin | Foto Historisch Centrum Amsterdam-Noord

harde knallen en durf nog steeds niet te vliegen."

De Hongerwinter

Gedurende de oorlog werd voedsel steeds schaarser. Tijdens de laatste, zeer strenge oorlogswinter (1944-1945) kwamen twintigduizend mensen om door honger en kou. Ook Noord-Amsterdammers moesten steeds meer moeite doen om aan voedsel te komen. Harry Sablerolle: "In 1943 verhuisden we naar een groter huis aan de Meeuwenlaan. Een collega van mijn vader woonde tijdelijk bij ons in. Gerard was een boerenjongen. Toen voedsel steeds schaarser werd, roofde hij de honden en katten van de straten. Mijn oom was slager en hij slachtte de dieren bij ons op zolder. Ik denk dat de planken daar nu nog steeds bruin zijn van het bloed. Ik heb gelukkig nooit bloembollen hoeven eten."

Pontenbrug

Vanwege het gebrek aan brandstof lag er tijdens de Hongerwinter enkele maanden een brug over het IJ van vijf ponten en een ponton van tweehonderd meter, tussen de De Ruijterkade en de Buiksloterweg. Sablerolle: "Een heel gelukkig moment om daar overheen te lopen, aan de hand van mijn moeder."

De bevrijding

De geallieerden bevrijdden in september 1944 al het zuidelijk deel van Nederland. Pas acht maanden later gaven de Duitsers zich onvoorwaardelijk over en konden de geallieerden op 5 mei 1945 ook het westelijk deel van Nederland bevrijden. Sablerolle woonde op dat moment weer bij hetzelfde gastgezin in Lutjebroek. "Gerard heeft me daar met de slee naartoe gebracht, door de onder water gezette en bevroren Beemsterpolder. Van de bevrijding herinner ik me vooral de vrouwen die een relatie hadden gehad met een Duitser, die kaalgeschoren op een wagen door het dorp werden gereden. En een van de zoons van mijn gastgezin schoot van pure vreugde met een geweer op de schoorsteen van de burens. Ik was blij dat de oorlog eindelijk voorbij was."

Herdenken en vieren

Sablerolle vindt het belangrijk dat het einde van de Tweede Wereldoorlog nog steeds herdacht én gevierd wordt. "Dit is iets wat we niet mogen vergeten. We moeten onthouden wat mensen elkaar aan kunnen doen. En ons elke dag weer realiseren hoe blij we mogen zijn met het leven. Daar moeten we zorgvuldig mee omgaan!"